

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Правоторової Ольги Михайлівни на дисертацію Марина Петра
Петровича «Адміністративні справи пов'язані із публічною службою»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Публічні службовці здійснюють свою професійну діяльність задля загального блага суспільства та реалізації прав та інтересів окремих осіб. При цьому, публічні службовці теж повинні мати права, свободи та законні інтереси, які повинні захищатися та гарантуватися державою. Одним із способів захисту прав публічних службовців є адміністративне судочинство, зокрема, і у сфері публічно-службових правовідносин. Дисертація Марина Петра Петровича «Адміністративні справи пов'язані із публічною службою» є безумовно актуальною та своєчасною, адже інститут цих категорій адміністративних справ лише формується.

Автором розкрито усі процесуальні особливості розгляду та вирішення адміністративних справ пов'язаних з публічною службою, при цьому, з розвитком правовідносин, суспільство в повній мірі не повинно покладатися виключно на суди для вирішення спорів. Необхідно запроваджувати й інші, альтернативні механізми, зокрема, медіацію, відповідно безумовно позитивною стороною дисертаційного дослідження Марина Петра Петровича є також пропозиції щодо медіації, як дієвого способу розвантаження адміністративних судів, а також дотримання розумних строків розгляду адміністративних справ пов'язаних з публічною службою в Україні.

Таким чином, враховуючи недостатню сформованість інституту адміністративних справ, пов'язаних з публічною службою, безсистемність законодавства у сфері публічної служби, необхідність розвантаження адміністративних судів і запровадження альтернативних способів вирішення публічно-службових спорів, актуальність дисертації Марина Петра

Петровича «Адміністративні справи пов'язані із публічною службою» є беззаперечною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації, їх достовірність, новизна

Достовірність та теоретичні обґрунтованість наукових положень висновків та рекомендацій, які сформульовані в дисертаційному дослідженні забезпечена в першу чергу достатнім обсягом теоретичного та практичного матеріалу, що був опрацьований дисертантом під час підготовки та написання дисертаційного дослідження, а також застосуванням широкого спектру загальнонаукових та спеціальних методів дослідження для отримання пропозицій та висновків.

У процесі дослідження використано сукупність методів наукового пізнання. Загальнонауковий діалектичний метод пізнання дав можливість комплексно сформувати наукову новизну вперше, визначити право на публічну службу, загалом розглянути проблеми розгляду публічно-службових спорів. Використання загальнонаукових дедуктивного та індуктивного методів забезпечило розмежування юрисдикції адміністративних судів від трудових спорів щодо справ пов'язаних з публічною службою. Формально-догматичний метод використовувався у більшості підрозділів щодо аналізу національних та зарубіжних адміністративно-процесуальних норм. Логіко-семантичний спосіб став у нагоді при послідовному аналізі позицій вітчизняних вчених-правників. Завдяки методу класифікації було проаналізовано та розширено класифікаційний поділ адміністративних справ пов'язаних із публічною службою, а також сформовано сучасні засади адміністративного судочинства. Системний метод став у нагоді при аналізі особливостей розгляду публічно-службових спорів. Порівняльно-правовий метод дозволив здійснити компаративістичну характеристику розгляду та вирішення адміністративних справ пов'язаних із публічною службою. При формуванні напрямків удосконалення законодавства застосовувалися методи правового

прогнозування і правотворчості, а соціологічний метод дозволив здійснити авторське соціологічне опитування.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і пропозиції впроваджено та надалі може бути використано в: науково-дослідній сфері – для подальшого вдосконалення теоретичних положень адміністративного судочинства у справах пов'язаних із публічною службою (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права); правозастосовній діяльності – використання одержаних результатів підвищило ефективність діяльності суддів адміністративних судів (акт упровадження Одеського окружного адміністративного суду); освітньому процесі – матеріали дисертації використано під час підготовки навчальних матеріалів з дисципліни «Актуальні питання адміністративного процесу», під час підготовки відповідних навчальних посібників, конспектів лекцій (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Результати дисертаційного дослідження можуть бути корисними як для науковців, які працюють у сфері адміністративного права, так і для сфери діяльності адміністративних судів та публічної адміністрації.

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу нормативних джерел, теоретичних засад та правозастосовної практики розкрити сутність та процесуальні особливості адміністративних справ пов'язаних із публічною службою, сформулювати пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення норм чинного адміністративно-процесуального законодавства.

Відповідною гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих автором є вірно поставлена мета та завдання дослідження, логіка викладеного матеріалу. Структура дисертаційної роботи дозволила автору повно охопити предмет дисертаційного дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є новітнім комплексним системним дослідженням адміністративних справ пов'язаних із публічною службою. За результатами проведеного аналізу сформовано низку нових теоретичних та практичних положень, висновків та пропозицій. Основними з них є такі:

– уперше зроблено висновок, що основною підкатегорією адміністративних справ пов'язаних з публічною службою, як чинника адміністративно-процесуальної характеристики публічно-правових спорів, є поновлення на публічній службі, пов'язане із неправомірним її припиненням та стягнення на користь колишніх службовців значної суми бюджетних коштів, що стається, в першу чергу, внаслідок низької правової культури високопосадовців кожною новою публічною владою, які у порушення принципу неперервності публічної служби, звільняють «чужих» і призначають «своїх» публічних службовців, виходячи не з критерію професійності, а з особистої відданості;

– з погляду теорії публічного адміністрування доведено, що не дивлячись на те, що адміністративні справи пов'язані із публічною службою за своїм процесуально-догматичним трактуванням визнаються справами незначної складності або малозначними справами та розглядаються у порядку спрощеного провадження, однак зачіпають провідні підвалини публічного управління, внаслідок не тільки відновлення прав й інтересів публічних службовців, але й повернення їм вагомої публічної владної компетенції щодо здійснення публічного адміністрування на вищому, центральному, регіональному чи місцевому рівнях, що зачіпає права, свободи, компетенції та інтереси значної кількості приватних і публічних осіб;

– удосконалено наукове розуміння принципів розумності, швидкості та своєчасності розгляду адміністративних справ пов'язаних із публічною службою, які комплексно відображають процес розгляду та вирішення публічно-правових спорів, що розглядаються в порядку спрощеного судового

провадження, а судові рішення виконуються негайно, що дозволяє всебічно, якісно та повно захистити і відновити права та інтереси публічних службовців та інших суб'єктів призначення;

– отримали подальшого розвитку наукові положення щодо компаративістичної характеристики моделей розгляду та вирішення адміністративних справ пов'язаних із публічною службою, що відокремлюються в окремі категорії публічно-службових спорів або відносяться до категорій спорів щодо оскарження рішень та дій суб'єктів владних повноважень, при цьому, розгляд таких справ здійснюється у більшості країн адміністративними судами, а в окремих державах – спеціалізованими органами судової влади (трибуналами).

Тобто роботі притаманна наукова новизна, порушено ряд неосвітлених вітчизняною адміністративною наукою проблем, вирішення яких дозволить ефективніше здійснювати адміністративне судочинство у справах пов'язаних з публічною службою в Україні.

У висновках дисертації на основі комплексного аналізу нормативних джерел, теоретичних засад та правозастосовної практики розкрито сутність та процесуальні особливості адміністративних справ пов'язаних із публічною службою, сформовано пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення норм чинного адміністративно-процесуального законодавства.

Здобувачем сформовано, що адміністративні справи пов'язані з публічною службою – це публічно-правові спори у сфері публічно-правового регулювання публічної служби, які відносяться до адміністративної юрисдикції та предметом яких є відносини щодо прийняття, проходження, справедливого і законного притягнення посадових осіб суб'єктів публічної адміністрації до спеціальної дисциплінарної відповідальності та припинення публічної служби, при цьому, учасниками такого спору є юридична особа (суб'єкт владних повноважень) та публічний службовець, адміністративно-правовий статус якого визначається спеціалізованим законом, що і впливає на специфічну правову природу таких публічних спорів, при вирішенні яких

враховується адміністративно-процесуальне законодавство та спеціалізоване законодавство про публічну службу.

З'ясовано місце і роль адміністративного судочинства в публічній службі в Україні. Виявлено і узагальнено принципи адміністративного судочинства у справах пов'язаних із публічною службою. Обґрунтовано, що принципи адміністративного судочинства у справах пов'язаних із публічною службою є досить специфічними, адже поєднують у собі тріаду засад.

Здійснено загальну адміністративно-процесуальну характеристику адміністративних справ пов'язаних із публічною службою. З'ясовано процесуальні особливості адміністративного судочинства у справах пов'язаних із публічною службою. Удосконалено наукові положення щодо доказів і доказування у справах пов'язаних із публічною службою.

Виявлено і узагальнено зарубіжний досвід розгляду та вирішення адміністративних справ пов'язаних із публічною службою. Удосконалено наукові положення щодо напрямків і конкретних пропозицій стосовно вдосконалення адміністративного судочинства у справах пов'язаних із публічною службою в Україні.

Таким чином, висновки дисертації є цілісними, логічними та обґрунтованими, відповідають меті за завданням дослідження та містять важливі теоретичні положення щодо вдосконалення адміністративного судочинства у справах пов'язаних з публічною службою в Україні.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувача

Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднено та обговорено на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи» (м. Київ, 9–10 березня 2018 р.), «Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності» (м. Харків, 15–16 березня 2019 р.), «Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права» (м. Львів, 15–16 березня 2019 р.).

Перелік наукових праць, що опубліковані здобувачем та аналіз їх змісту свідчить про те, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження достатньо повно викладені у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію у науково-практичних конференціях і матеріалах круглого столу.

Дискусійні положення дисертаційної роботи

За результатами розгляду роботи, потрібно також звернути увагу дисертанта на наступні дискусійні положення в роботі:

1. Спірним є твердження здобувача висловлене в науковій новизні, що “судовий захист адміністративними судами публічних службовців шляхом відновлення їх порушених прав та інтересів, пов’язаних з публічною службою, позитивно у психологічно-правовий спосіб впливає на вчасність і ефективність забезпечення прав, свобод і інтересів приватних осіб у публічному адмініструванні”.

2. Не можна погодитися із твердженням автора, що, законодавче визначення публічної служби, є “дещо неповним” (С. 49), адже воно чітко і у широкому розумінні прописано в КАСУ (п.17 ст. 4)

3. В дисертації не одноразово до предмету доказів у справах пов’язаних з публічною службою автор відносить публічно-правові спори з приводу прийняття, проходження та припинення публічної служби публічного службовця. Однак, автор обходить стороною такий важливий публічно-правовий спір, як притягнення до спеціальної дисциплінарної відповідальності публічного службовця.

4. У підрозділі 3.1 багато уваги було приділено аналізу рішень Європейського суду з прав людини, що є правильним підходом. Однак, юридична природа такого виду джерел права відноситься не до зарубіжного досвіду, а до європейського чи міжнародного досвіду.

5. У додатках дисертації автором запропоновано авторський законопроект щодо вдосконалення справ з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби, що є

позитивною характеристикою роботи. Однак, відповідно дисертанту варто було б впровадити результати дисертаційного дослідження у законотворчу діяльність.

В тім зазначені зауваження та побажання мають переважно дискусійний характер, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Загальні висновки

Дисертаційна робота Марина Петра Петровича «Адміністративні справи пов'язані із публічною службою» виконана на високому науковому рівні, є завершеним самостійним дослідженням, характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку.

Висновки та рекомендації, що отримані під час дослідження мають важливе практичне та теоретичне значення для оптимізації та підвищення ефективності здійснення адміністративного судочинства у справах пов'язаних з публічною службою в Україні.

За змістом та оформленням дисертація Марина Петра Петровича відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Зміст автореферату ідентичний змісту дисертації та її основним положенням.

Отже, дисертаційне дослідження на тему «Адміністративні справи пов'язані із публічною службою» є комплексним, завершеним монографічним дослідженням, а його автор – Марин Петро Петрович гідний присвоєння наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07. – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право.

Офіційний опонент:

професор кафедри адміністративного

і господарського права та правоохоронної діяльності

Херсонського державного університету,

доктор юридичних наук, професор

Підпис *О.М. Правоторова*
 підтверджую начальник ВК
Підпис

О. М. Правоторова